

Olis yulduzlar ostida (voqeiy hikoya)

Shukur Xolmirzayev

Avgust oyining oxiri. Yozuvchi Safo Said bilan Boysun tog'lariga safar qilib, Do'g'oba qishlog'ining orqasidagi yantoqzorda adashib qoldik. Adashishga men sababchi bo'ldim. Uchto'rt yildan beri u yerlarda bo'lmagan edim. Yo'l o'zgarib ketgan ekan. Izimizga qaytdik.

Oyog'imiz ostida yong'oq barglari g'ijirlaydi. Etakda soy shovullaydi. Boyqushning mungli sayrashi bizni izma-iz ta'qib qiladi. Tun battar qorayganday. Havo bo'g'uvchan.

— Naq Jyul Vern qahramonlarining o'zimiz-a? — deydi Safo aka piching bilan.

— Ha, — deyman va atrofni ham, o'z ahvolimizni ham bir dam unutaman. Uyga borgach, bu sarguzashtlarni yozsam, qiziq chiqadiganday tuyuladi. Ammo, kitobxon uchun bu mutlaqo kulgili narsa bo'lishi esimga tushadi va hafsalam pir bo'ladi, g'ashlanaman. So'ng bu yong'oqzordan tezroq chiqish, Do'g'obadagi biron xonadonga kirib tinchish va bir piyola ko'k choy ustida hozirgi sarguzashtlarimizning qiziq ham kulgili eka-ni, sayohatlarning shunaqasi ham bo'lishi kerakligi xususida so'zlab, Safo akaning ko'nglini olish — fikr-yodim bo'lib qoladi...

Lekin, biz Do'g'obaga bormadik.

Io'lda baland o't bosib ketgan bir yalanglikdan o'tayotgandik, so'l tomonimizdagi katta xarsang toshlar orasidan o'sib chiqqan yong'okdar tomondan shatir-shutur tovush eshilib qoldi.

Eshaklar pishqirib, quloqlarini dikkaytirishdi. Men miltiqni o'qtalib, fonarni tutdim.

— Chiroqni oling, chiroqni! — dedi kimdir bo'g'iq, kulgili tovushda. Fonarni chetga burdim.

Odamning o't ustida sudralib kelayotgan chopon etaklarini va belbog'idan yoniga osilib tushgan pichoq qini bilan sarg'ish popuklarini ko'rdim.

Notanish odam ro'paramizga kelib to'xtadi.

— Adashdilaring deyman-a? — dedi u, go'yo bizning adashganimizdan cheksiz mamnunday. — Men qirning tepasida edim. Chiroqlaringizni ko'rdim. Geologmi deb xayol qilgan edim. Yo'q, to'xtab orqaga qaytdilaring. Bular adashib yuripti-ya deb o'yladim.

— Ilgari shu yerdan yo'l bor edi, — dedim.

— Ha, yo'l bor edi, — dedi u. — Hozir tepadan yurishadi. Gummataska boryapsizlarmi?

— Gummataska boryapmiz.

— Haydanglar bo'lmasa. Bu yerda tepaga chiqadigan so'qmoq bor. Buni qaranglar-a.

Chiroqlaringni ko'rmasam, men ham indamay o'tib ketaverar ekanman-da. Haydanglar!

U yo'l boshladi. Biz eshaklarni haydab, unga er-gashdik. Kim biladi, biz yurayotgan hozirgi yerlardan yaqin yillar ichida biron shaharlik yurganmikan. Yong'oq yaproqlari shunchalik ustma-ust, qalin tushganki, biz go'ng ustida yurib borayotganga o'xshaymiz. Dimog'imizga achchiq, eski xazon hidi uriladi. Bora-bora do'nglikning tepasiga chikdik. Yuzimizga muzdek shabada urildi. Osmonda sonsiz yulduzlar chaq nab ko'rindi.

— Xayriyat-e, — dedi Safo aka. — Bu yer naq jahannamning o'zi ekan, birodar.

— Hechqisi yo'q, — dedi yo'lovchi. So'ng so'qmoq yoqasida turgan oqish narsa tomonga ketdi. Fonarni tutdim. Ustiga ikki qopda nimadir ortilgan oq eshak quloqlarini dikkaytirib, bizga qarab turardi.

— Boysunga boryapsizmi? — deb so'radim men no-tanish odamdan.

— Jun soyuzga, — dedi u. — Jun topshiraman. Gummataska oshnalaring bormi?

— Bor. Axtamov uydamikan?

— Yo'q. Axtamov ovulda. Ko'chib tushgani yo'q hali.

- Ovuli qaerda?
- Gummatakdan nari. Xiylagina bor. Tunda u yoqqa yurib o'tirmang. Yo'llar ham o'zgarib ketgan. Yana adashishlaring tayin. Gummatakda qo'na qolinglar. Bitta-yarimta xonadon bor. Erta bilan chiqib borasizlar.
- Rahmat. Shu so'qmoq Gummataka olib boradimi bizni?
- Ha. O'zi olib boradi. Xo'sh endi.
- Xo'p, xayr. Rahmat.

U eshagining bo'yniga tizzasini qo'yib, qoplar o'rta-siga minib oldi. Ix-ixlab ketdi.

Yo'lga tushdik. Toshloq yo'l. Eshaklar oldinda. Endi ularning ham qadami ildam. Goho tuyoqlari ostidan chirsillab uchqun uchadi. Bu yo'l yong'oqzor ichidan o'tgan yo'l bilan jar labidagi kekxa tug'dona tagida tutasharkan. Ilgarilari Gummataka kelganimda, shu daraxt tagida to'xtab, qishloqqa qarardim. Past-baland pista, tog'olcha, o'rik va yong'oq daraxtlari orasidan orqa devori toshdan kesib yasalgan guvalak uylar va ular oldida tikilgan o'tovlar ko'rinardi. Birpasda ularning sezgir itlari hurib chiqar, to egasining hukmdor ovozi eshitilmaguncha yo'lni to'sib, qishloqqa yo'latmasdi.

- Shu yer Gummatakning boshi, — dedim Safo akaga.
- Gummatakda tunaymizmi endi?
- Tunash kerak. Boshqa chora yo'q.
- Chiroqlari ko'rinmayaptimi?
- Ko'rinib qolar. Daraxtlar qalin. Pana qiladi. Soat necha bo'пти? — Fonarni yoqib, o'zinning bilagimga, so'ng u kishining bilagiga tutdim. Bu yerning vaqti bilan o'n bir yarim bo'lgan edi. Toshkent vaqti bilan o'n ikki yarim.

So'qmoq tuproq yo'lga tushdi. Lekin, chiroq hamon ko'rinmasdi.

- Odamlar ovulda nima qilisharkan-a?
- Besh-to'rttadan moli bor. Boqib yurishadi.
- Davlatga foydasi tegmaydi-da bularning?
- Nega? Kolxozning chorvasi ham shularda. Kuzda bo'lsa, mevalarning hosilini yig'ib olishadi. G'alla ham ekishadi. Davlatga foyda beradi bular ham.
- Qancha odam yasharkan shu qishloqda?
- Ko'p bo'lsa, besh-o'n xo'jalik. Ilgari ko'p bo'lgan. Lekin, ko'chib ketishgan. Yangi ochilgan sovxozlarning ko'pchilik odamlari — tog'liklar.
- Chiroq ko'rinmayapti-ya?
- Ko'rinib qoladi.
- Tasavvur qilasizmi, tunni esimdan chiqargan ekanman. Shaharda tun nima, kunduz nima bilib bo'lmaydi. Keyin qulog'im ham bitib qolganga o'xshaydi. Qarang jimjitlikni... Bu yerdagilar erta uxlashadimi?

Nihoyat, tig'iz daraxt shoxlari orasidan yulduz qurtday yiltillab, nur ko'rindi. Ikkalamiz ham baravariga «chiroq-chiroq» dedik.

Chiroqni qoralab, yo'ldan chiqdik. Chiroq qarshimizda yastanib yotgan katta yalanglikning chetiga tikilgan o'tovda yonar, chiy oraliqlaridan sitilib chiqardi. Yalanglikni suv bosgan ekan. Uni chetlab, yosh tollar tagi bilan uyga yaqin bordik.

- Chaqirib so'rang, — dedi Safo aka.
- To'g'ri kirib boramiz. Bu yerda shunaqa taomil, — dedim.
- Mayli endi, so'rab boqing. To'g'ri kelmas...

Miltiqni yelkamga osib oldim. Ro'paramdan otilib chiqishi kerak bo'lgan ko'ppakni haydash uchun xalacho'pni qulay ushlab, uy tagiga bordim. Uyning eshigi yo'q, u devorlariga tappi yopib

- Lituz.com

Elektron kitoblar

**To'liq qismini Shu tugmani
bosish orqali sotib oling!**